

ZEKİ KARAKAYA

ÇOCUK FELSEFESİ VE ÇOCUK EDEBİYATI

Giriş

Günümüzde çocuk adeta yeniden keşfedilmiştir. Tüm bilim dallarında çocukla ilgili bölümler oluşturulmuştur. Artık bize çocuk edebiyatı, çocuk sanatı, çocuk psikolojisi, çocuk eğitimi, gibi kavramlar hiç yabancı değildir. Yalnız eksik olan çok önemli bir alan vardır: O da çocuk felsefesidir.

Felsefe dünden bugüne insanların korkulu bir rüyası olmuştur. Bilhassa 'çocuk felsefesi' hakkında konuşmak cesaret ister. Fakat bugün sonradan fark edilen yeni gerçekler vardır. Çocuk gerçekliği de onlardan birisidir. Ama maalesef bu gerçekliğin felsefesi yoktur. Çocuk hakkında veya değişen çocuk gerçekliği hakkında felsefenin söylemesi gereken çok şey vardır. Şirin'in dediği gibi felsefe için çocuk tek başına ciddi bir sorudur (Şirin 1998: 115).

Maalesef bu ihtiyacı ortaya çıkaran ve bilime önderlik yapan felsefe değildir. Çocukla ilgili bilim geliştiren edebiyat, psikoloji, teoloji, sanat, eğitim, sosyoloji gibi alanların bilim adamları ihtiyaca binaen felsefeden böyle bir talepte bulunmaktadır.

Bu gelişmeler üzerine son yıllarda çocuk felsefi üzerine çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. Bilhassa 1990'lı yıllardan sonra felsefe klasik anlamının dışına çıkarak insan hayatına girmeye başlamıştır. Her alanda faydacı felsefeler meydana getirilmiştir. Bu yapılanlar sınırlı yapılan işlerin önünün açılarak vizyonunun geliştirilmesi ve sınırsız hale getirilmesidir. Kısaca bu değişmeye ve gelişmeye ayak uydurma çabasıdır. Temel ilke, prensip ve hedefler üzerinde yeniden değerlendirme anlayışını kazandırma; dolayısıyla sorunu düşüncede halletme ve bu vesileyle düşünce ve eylem ilişkisine yeni bir boyut getirme çabasıdır.

Çocuk felsefesi her şeyden önce kavram bazında kolay kolay kabul görmeyecektir. Ancak çocuk edebiyatı kavramı üzerinde yapılmış olan tartışmalar aynen çocuk

felsefesi hakkında da yapılacak ve sonunda kabul edilerek kullanılacak gibi görünmektedir. Bugün hiç kimse çocuk edebiyatı kavramını yadırgamamaktadır, yarın da çocuk felsefesi kavramı yadırganmayacaktır. Bu gelişme kendiliğinden olacaktır, ancak önemli olan kavramın bilimsel disiplin çerçevesinde geliştirilmesidir.

Çocuğun doğasını ve sosyal yapısını inceleyen bazı bilim adamları çocuk ile felsefe ve filozof arasında benzerlik oldu-